

Det nye norske "vi"

Taler

Jonas Gahr Støre

Dato

8 april 2011

Sted

Folkets Hus, Oslo

Omstendigheter

Tale på Landsmøte

1 Takk for oppgaven jeg fikk med å lede Arbeiderpartiets integreringsutvalg. Takk
til medlemmene i utvalget, takk til sekretariatet - og ikke minst; takk for
mottakelsen dokumentet har fått rundt om i organisasjonen - takk for
engasjementet arbeidet vårt ble møtt med.

5

Å bidra til engasjement var et mål i seg selv og det målet har vi nådd. For vi i
Arbeiderpartiet trenger denne gjennomgangen. Vi trenger å ruste opp
kunnskapen - å kople utfordringer og løsninger til verdigrunnlaget vårt - slik vi
vil ha det for all sosialdemokratisk politikk. På dette som på andre områder skal
10 Arbeiderpartiet være på offensiven.

Lenge har det ikke vært helt slik. Ofte har vi våknet til et utspill fra
Fremskrittspartiet som at Frp vil DNA-teste alle innvandrere, rive blokkene i
Groruddalen, nekte enhver rett til opphold på humanitært grunnlag, flytte
15 asylmottak til Afrika eller holde Arbeiderpartiet ansvarlig for at Norge er blitt et
Disneyland - eller som Carl I Hagen som i går ønsket seg et integreringspoliti til
Groruddalen.

Grunntonen er misstanken - ledsaget av at de er "deeply shocked". Som vanlig.

20

Og så, litt utpå dagen, kommer vi med vår reaksjon. Vi tar avstand fra
overdrivelsene, gir dem en viss rett i deler av det de peker på, men vi sier at vi
ikke kan løse problemer på den måten. Og det har vi rett i, fordi anstendige
samfunn mistenker og stigmatiserer ikke hele grupper.

25

Men på hvilken måte løser vi oppgavene? Det er spørsmålet der vi til tider har
manglet svar. Og det kler oss ikke godt, for som politisk bevegelse vil vi være

offensive og ha kunnskap, ideer og verdier til å sette dagsorden.

30

Vi skal ture snakke tydelig mot diskriminering når det er diskriminering - mot kvinneundertrykkelse når det er kvinneundertrykkelse - mot tvang når det er tvang - mot rasisme når det er rasisme.

35 Vi skal lytte til frykt og uro når folk opplever frykt og uro - for en bydel som endrer ansikt og karakter - for en skolegård der det er vondt for et barn å være annerledes - brun i huden blant mange, mange hvite - eller hvit i huden blant mange, mange brune.

40 Vi skal være både lyttende og handlende - folk skal vite at Arbeiderpartiet er til stede for begge deler. Fordi vi har en retning for samfunnet. Et verdigrunnlag å bygge på. Og en dagsorden for integrering.

45 Det trenger Norge, en dagsorden for integrering. For integrering er ikke et abstrakt begrep. kanskje er dette Norges viktigste oppgave som samfunn - å lykkes med integrering. Det handler om mennesker. Om fellesskap. Og om hva som skal til for nye etapper i den norske samfunnsutviklingen. Intet mindre.

50 Skal vi lykkes med dette må vi forstå vår samtid - forstå forandringene samfunnet går igjennom. Og en av de mest grunnleggende forandringene vi er vitne til er mennesker på vandring.

1945: Grorud-gutten Trygve Lie fra Furuset i Oslo utnevnes til FNs første generalsekretær. I det året hadde verden 50 stater. Norge hadde litt over 3
55 millioner innbyggere. Norske elever lærte at Norge var en enhetlig befolkning i én stat.

2011: På Furuset i Alna bydel står det en statue av Grorud-gutten Trygve Lie. I år har verden rundt 200 stater. Norge har tett på 5 millioner innbyggere. Alna
60 bydel bærer ansiktet til den internasjonale migrasjonen - her bor det i dag mennesker med bakgrunn fra 148 land.

Så dette er utgangspunktet kjære partifeller: Norge er mangoldig - og vil forbli mangfoldig. Norge har de siste 20-30 årene blitt både mangfoldig og
65 flerkulturelt - et rikere og mer spennende land. I dag har over 11 % av Norges befolkning, eller mer enn 550 000 mennesker, innvandret selv, eller er født i

Norge med innvandrereforeldre.

70 Vi som er født og vokst opp her er opptatt av hvordan vi har opplevd forandringene. Ofte undervurderer vi hvor utfordrende det må ha vært for mange som kom langveis fra - mennesker som har lært seg norsk, tatt utdanning, fått seg jobb, bidratt til fellesskapet, funnet seg til rette - alt langt unna det som var hjemme.

75

Det er tusener som takker for at de fikk komme til Norge. I arbeidet i utvalget har innvandringens betydning for Norge blitt gjentatt for meg. Landet vårt ville knapt gått rundt uten deres innsats. De tusener fortjener Norges takk.

80 Og la oss huske: I det store og det hele går det bra med integreringen i Norge. De fleste som kommer hit lærer seg norsk. Kommer i utdanning og fullfører. Kommer i jobb. Får bolig. Finner seg til rette.

Derfor har vi denne visjonen: Å lykkes med integrering er å lykkes med Norge.
85 Å lykkes med integrering handler om å gi alle mennesker i Norge muligheter, å trekke alle med, gi dem plikter og rettigheter til å utvikle seg selv og sine og det samfunnet de er en del av.

Det handler om å gjøre fellesskapet sterkt. Det er en gjenkjennelig oppgave for sosialdemokratiet. Vi har gjort det før - stemmerett for alle - rettigheter i
90 arbeidslivet - den universelle velferdsstaten - likestilling - homofiles rettigheter.

Da er vi ved den første konklusjonen i vårt arbeid; fordi det handler om mennesker, handler det om muligheter. Vårt menneskesyn er optimistisk.
95 Derfor møter vi det mangfoldet som nå kjennetegner Norge som vår store mulighet - nettopp fordi mulighetene bor i menneskene.

Vi sier det slik: Vårt mål er å gjøre Norge til verdens mest inkluderende samfunn - et vinnerlag i globaliseringens tidsalder. Menneskene som i dag bor i Norge har
100 en språk - kunnskaps- og erfaringsbase som vil bli avgjørende for fremtidig verdiskaping og for sikring av velferdssamfunnet.

Og så til konklusjon nummer to; nettopp fordi dette det handler om mennesker og fellesskap må vi ha verdiforankringen på plass. Integrering er ikke et isolert
105 politikkområde, integrering finner sted på alle de arenaer der mennesker ferdes -

fra ung til eldre - fra nord til sør - fra hjem til skole til arbeid og til fritid.

110 Derfor må vi hente inspirasjonen for integreringspolitikken fra vår egen
adelskalender av prinsipper; den må bygge på at vi alle har plikter og rettigheter.
Her ligger velferdssamfunnets sosiale kontrakt.

115 Dette er til å kjenne igjen, ja det er god gammeldags Arbeiderpartipolitikk - og et
viktig budskap fra utvalgets arbeid er en tydeliggjøring av vår politiske linje på
dette feltet:

120 Vi stiller krav til hverandre - og vi gir hverandre muligheter. Vi gir hverandre
rettigheter, men vi forventer at folk følger sine plikter. Og vi krever dette ikke
bare av noen - av minoritetene - vi forventer det av alle i Norge - av alle
minoritetene - og av alle majoritetene.

125 Med dette på plass går jeg til det tredje hovedpunktet, når mangfoldet blir større
blir det vi har felles viktigere. I utvalget har vi kalt det for det norske
samfunnsfundamentet.

130 Vi skal avvise kulturrelativismen. Det moderne Norge er blitt til gjennom en
lang historisk prosess, formet av medgang og motgang, reformer, strid, kamp og
fremskritt. Norge anno 2011 har som fundament en verdikontrakt - som ikke er
et særnorsk fenomen, men som skriver seg inn en europeisk kulturhistorisk
ramme. La oss være bevisste om dette - vi ser seks nøkkebegrep:

- Demokrati
- Rettsstat
- Universelle menneskerettigheter
- 135 - Ytringsfrihet
- Likestilling
- Likeverd

140 Lever du i Norge, tar du del i det norske fellesskapet, så er dette fundamentet.
Rettighetene du nyter godt av bygger på at du ser samfunnspliktene som følger
av disse begrepene.

Ingen kan si at jeg med min religion har rett på min egen domstol. Nei, Norge er
en rettstat der loven er lik for alle. Ingen kan si at med jeg med mine verdier kan

nekte deg å si noe jeg ikke liker. Nei, fordi i Norge har vi ytringsfrihet.

Dette samfunnsfundamentet gjelder for alle - uavhengig av etnisitet, religion eller politisk og kulturell tilhørighet.

150

På dette grunnlaget - og med prinsippet om at vi har plikter og rettigheter - har vi avklart integreringspolitikkenes rammer. Da kan vi med større trygghet leve med mangfoldet.

155 Vi i sosialdemokratiet er gode på likhet. Vi vil motarbeide forskjeller.

Men vi må bli bedre til å forstå og respektere annerledeshet. For slik er det mangfoldige Norge. Med et tydelig og inkluderende samfunnsfundament blir dette enklere.

160

**

Partifeller,

165 Jeg har brukt en del tid på dette - på samfunnsfundamentet, på verdigrunnlaget - på rammene rundt integreringspolitikken. Utvalget la vekt på at vi må starte her - før vi går til alle enkelttiltakene - 99 i tallet.

170 Vi har lagt frem et dokument uten dissenser. Det betyr ikke at det ikke var diskusjoner. Men vi ble enige om en helhet, en balanse. Dermed har ikke ett enkeltforslag dominert debatten.

175 Blant tiltakene vi foreslår er språk og betydningen av norsk den røde tråden. Norsk er nøkkelen til integrering i Norge. Språkbeherskelse er en forutsetning for adgang til utdanning, arbeid, fellesskap og tilhørighet.

Derfor skjerper vi kravene til norskopplæring samtidig som vi utvider tilbudet.

180 Regjeringen har nylig varslet at norskundervisningen i introduksjonsprogrammet utvides fra 300 til 600 timer. Det er bra.

Men vi går lenger. Vi vil at det å lære norsk ikke bare skal være en rett, men også en plikt. Og når vi sier det, må vi være villige til å bidra til at det skjer - og det på

185 flere nivåer.

Det er jo en hovedforskjell på Frps linje og vår. De stiller krav på krav, men kutter i alle tiltakene som gjør det mulig å innfri dem.

190 Vi utvider antall timer norsk og samfunnskunnskap, og vi ønsker å utvide retten og plikten til også å gjelde de som kommer til Norge på familieinnvandring. Det er nytt, mange i denne gruppen kommer hverken i utdanning eller i arbeid. Familieinnvandrere må også integreres. De må også lære norsk.

195 Så vil vi vil innføre tilbud om 300 timer norsk- og samfunnsfagsopplæring for arbeidsinnvandrere - og deres familier fra EØS-området. Vi kan ikke pålegge det som et krav til denne gruppen. Men vi kan tilby det.

Det kanskje viktigste er å sikre at de yngste lærer seg norsk - at de gjør det tidlig.
200 At de kommer i barnehage, i nærkontakt med andre norske barn. De aller fleste barn gjør det. Men ikke alle, og vi kjenner paradokset: De som ikke går i barnehagen er de som ville ha aller mest igjen for å gå der.

Det brakte utvalget inn i debatten om kontaktstøtten. Vi kjenner formuleringen i partiprogrammet - og vi kjenner formuleringen i Soria Moria. Men likefullt -
205 vårt mandat var integrering og da kan vi bare ha ett prinsipielt budskap: Vi går i mot kontantstøtten.

Vi ønsker utvidet ordning med gratis kjernetid i barnehagen.

210

Vi ønsker obligatorisk språktest som en del av 4 årskontrollen - av alle - minoritetene som majoritetene. Å ikke mestre norsk tidlig er det samme som å bli penset inn på et sidespor - et sidespor som lett leder til marginalisering og fattigdom. Ikke noe samfunn kan sitte og se på det.

215

Noen synes det er en drøy inngripen. Jeg er uenig. Jeg mener det ville være veldig drøyt å ikke ta en slik kontroll. Ved 4 år har vi den siste sjansen for å se om et barn begynner nedtelling mot skolestart med sviktende forutsetninger til å mestre skolen og deltakelsen. Vi gir skolen og foreldrene en siste sjanse til å
220 justere kursen i tide.

I det hele tatt; det å stille krav handler ikke om å være spesielt streng. Om du har

225 fullført 600 timers norsk kurs - bør det ikke da være en eksamen med krav om at du må bestå? Vi mener det. Stryker du kan du gå opp på ny. Og om du ikke står må det få konsekvenser ved søknad norsk statsborgerskap.

230 Vi vil styrke voksenopplæringen, vi vil at den skal drive arbeidsrettet kursing slik av det kvalifiserer til en form for fagkompetanse eller gir arbeidserfaring. Slik at deltagerne kan komme raskest mulig ut i jobb.

235 Men de som kommer til Norge har forskjellig bakgrunn. Noen har doktorgrad, andre er analfabeter. Noer er unge - andre er eldre. Derfor må norskopplæringen være tilpasset den enkeltes behov. Det må legges til rette for alternative læringsmetoder til teori og tavleundervisning, særlig for de som er analfabeter eller har lite skolegang i utgangspunktet.

240 Arbeiderpartiet vil at flest mulig barn skal gå i fellesskolen. Skolen skal ha et bredt tilbud om opplæring i fremmedspråk - mens norsk er nøkkelen til å lykkes i Norge - så er fremmedspråk nøkkelen til at Norge kan lykkes ute.

245 Men norsk må være fellesspråket i fellesskolen. Det er en verdi i seg selv at barn møtes på samme skole, uavhengig av foreldres bakgrunn eller egen overbevisning. Dette vil vi bevare.

Derfor er vi skeptiske til flere religiøse skoler. Vi er bekymret for integreringskonsekvensen dersom det opprettes religiøse private skoler som primært retter seg mot elever med minoritetsbakgrunn. Derfor vil vi utrede hvordan vi kan stille krav i læreplan om integrering og tilknytning til nærmiljø samt muligheten for å stille krav til elevsammensetning.

255 Vårt grunnlag er klart: Kravene til innhold og opplæring som ligger i opplæringsloven skal ikke fravikes. Det skal stilles klare krav i forhold til religiøs opplæring, likestilling, læremateriell og undervisningspersonell ved alle norske skoler.

260 I tillegg til språk er arbeid hovednøkkelen til god integrering. Arbeidslinjen gjelder også her. Offentlig velferd skal gi alle trygghet. Men det må lønne seg å jobbe. Vi må ha et velferdssystem som stimulerer til arbeid. Og vi må løpende vurdere om trygde- og velferdsordningene våre virker slik de var tiltenkt, også når folk flytter over landegrensene som i dag, særlig i EØS området.

Derfor mener vi at Arbeiderpartiet må ta initiativ til å bedre kontrollregime
265 knyttet til de ulike ordningene og vurdere ulike tiltak som kan hindre at
ordningene uthules.

I den offentlige debatten har det vært mye oppmerksomhet om religiøse
klesplagg. Det er forståelig, fordi fenomenet er nytt for mange av oss.
270

Igjen må vi tilbake til samfunnsfundamentet. Vi setter ytrings- og religionsfrihet
høyt. Den enkelte må ha rett til å utøve sine ytringer og uttrykke sin identitet
innenfor de rammene samfunnet setter. Derfor skal også terskelen for å
lovregulere innbyggernes klesplagg være høy.
275

Hovedregelen skal være at man kan gå kledd som en vil. Derfor vil vi ikke forby
bruk av religiøse symboler i skolen. Men vi må tenke praktisk og sier at hver
skole og hver arbeidsplass må kunne sette regler for hva slags klesplagg som
hindrer vanlig virke. For et par år siden endte en bred debatt opp med vedtaket
280 om at politiet må være fri for religiøse plagg eller symboler. Vi mener det samme
prinsippet bør gjelde for fagdommerne i domstolen.

La meg nevne forslaget om forbud mot søskenbarneekteskap til slutt. Det er et
følsomt tema. Men vi kan ikke la det ligge av den grunn. Kunnskap fra
285 helsesektoren viser høy risiko for skader på barn født i søskenbarneekteskap. Det
må vi ta på alvor. Videre vet vi at søskenbarneekteskap kan dekke over press og
tvang mot unge menneskers valg av ektefelle.

Vi trenger mer kunnskap. Summen av disse forholdene gjør at vi ønsker en
290 oppdatert utredning - og selvsagt; et eventuelt forbud må gjelde uavhengig av
etnisk bakgrunn.

Kjære landsmøte,

295 Dette er et politisk verksted. Mange vedtak vi fatter her ender opp som norsk
lov. Politikere er lovgivere. Det er viktig også for å vedta lover og regler som
bidrar til integrering.

Men vi er noe mer; vi er også normgivere - og det kan være vel så viktig på dette
300 området. La meg ta bare to eksempler:

Tvangsekteskap er forbudt ved lov, men det finner sted. Derfor bør vi snakke tydelig om det og lytte til de som opplever det.

305

Diskriminering i arbeidslivet er forbudt ved lov, men det finner sted. Derfor bør vi snakke tydelig om det - til både arbeidsgivere og arbeidstakere.

310

Eller dette, som handler om integrering i dobbel forstand; hvordan greier vi som samfunn - og helsevesen - å vise oppmerksomhet om de helseutfordringene innvandrerkvinner opplever? Anne Grethe har tatt tak i det.

315

Og hvordan åpner vi veiene mennesker med minoritetsbakgrunn til kulturlivet? Anniken har gitt kulturlivet følgende utfordring: Hvordan kan det ha seg at de kommersielle TV kanalene og pop musikken er bedre til å løfte frem unge mennesker med minoritetsbakgrunn enn det kulturlivet vi gir full offentlig støtte?

320

Vi fikser ikke dette med lover alene - det må politikk og holdninger til.

Partifeller,

325

Alle landsmøter i Arbeiderpartiet har vel "mulighetenes Norge" som sin undertittel. Det er selve hovedtittelen for integreringspolitikken. Vi tror på fellesskap. Mennesker har større frihet og større trygghet om de opplever at de er en del av et "vi" - vi i familien, vi i nabolaget, vi i idrettsklubben, vi i byen, vi i nasjonen.

330

Å stå utenfor "vi" er starten på marginalisering og ekskludering. Er du marginalisert og ekskludert, opplever du lite eller ikke noe ansvar for fellesskapet.

335

Derfor er vår visjon et inkluderende "vi", det nye norske "vi" - bygget på et samfunnsfundament vi kjenner igjen og som gjelder alle.

Det er en ny etappe i den norske samfunnsbyggingen. Arbeiderpartiet har visjonen, viljen og politikken.

Det vil dette landsmøtet bevise.

Kilde

www.arbeiderpartiet.no

Emneoversigt

Arbeiderpartiet, Asylpolitikk, Flyktninger, Innvandrere, Integrering, Landsmøtetale

345

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/det-nye-norske-vi>

350

355

360

365

370

375